

УДК 339.7 (043.2)

Перспективи розвитку експорту України на ринку наукової та високотехнологічної продукції

Терехов Євген Миколайович

доцент кафедри економічної кібернетики

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ» (м. Суми)

кандидат економічних наук

Практика останніх років засвідчує, що сучасний стан розвитку науково-технічної діяльності в Україні не сприяє розвитку «економіки знань», інтеграції в світовий науково-технічний та технологічний обмін.

Можна стверджувати, що сучасна цивілізація практично повністю вичерпала екстенсивні фактори розвитку і на першу сходинку підіймаються фактори соціально-економічного зростання інтенсивного характеру.

За останнім даними, у рейтингу конкурентоздатності Україна займає 78 місце серед 117 країн світу і з 2005 року опустилася на 10 позицій.

Разом із тим треба відзначити, що твердження про катастрофічне падіння експортного потенціалу України в сфері наукоємної та високотехнологічної продукції є перебільшеними, оскільки цей потенціал, в відносних показниках, і на сьогодні знаходиться на рівні багатьох країн, яких аж ніяк неможна назвати економічними аутсайдерами, зокрема на рівні таких країн як Китай та Росія.

В середньому частка даної продукції в структурі українського експорту складає 9,7% і за даним показником Україна більш ніж в 6 разів поступається розвинутим країнам світу, але, цей показник є характерним для багатьох держав, які в основу свого економічного розвитку поклали торгівлю ресурсами, не ставляючи при цьому за мету створення умов для виробництва високотехнологічної продукції, розвитку економіки знань, повноцінної інтеграції в глобальне економічне середовище, де органічно поєднані експортні та імпорتنі позиції держави в сфері високих технологій.

Така модель розвитку економіки може істотною мірою забезпечити економічне зростання на певних етапах розвитку світової економіки, що ми

бачили на прикладі України та Росії в останні до кризисні роки, але вона не створює умов для повноцінної інтеграції в світовий науково – технічний обмін, не дає змоги перейти від екстенсивної до інтенсивної моделі сталого економічного розвитку.

За період із 2004 по 2009 роки Україна в середньому експортувала наукоємної та високотехнологічної продукції на 4,1 млрд. дол. на рік. і при існуючій тенденції в найближчі 5 років Україна може збільшити обсяги експорту наукоємної та високотехнологічної продукції до 4, 8 млрд. дол..

Що стосується світового ринку наукоємної та високотехнологічної продукції то його обсяги становлять 2 трлн. 300 млрд. дол., при цьому даний ринок є динамічним. 7 високо розвинутих країн світу займають на цьому ринку провідні позиції (80%) і саме вони забезпечували в 2000 - 2008 роках його зростання в середньому на 3,5% на рік, і тільки 0,5% зростання даного ринку забезпечували інші країни світу.

Можна спрогнозувати, що відбудуться певні зміни темпів розвитку ринку наукоємної та високотехнологічної, і країни, які не входять до лідерів світової економіки, зможуть забезпечити зростання ринку на 2% більше, ніж сьогодні. Саме ця доля ринку буде ареною конкурентної боротьби між країнами, які мають наміри підвищити рівень наукоємності та технологічності своєї продукції, вийти з нею на світові ринки, а підвищена інноваційної активності Китаю та Росії може призвести до втрати Україною частки свого ринку.

При прогнозній динаміці зростання світового ринку наукоємної та високотехнологічної продукції в найближчі 5 років на 20% в загальних обсягах це становитиме 2 трлн 760 млрд. дол. Частка України на даному ринку буде становити 0,173%, (на сьогодні 0,178%), а отже, Україна в найближчі роки може втратити 0,005% ринку, що складе 138 млн. дол. за 5 років.

Таким чином, Україну не можна вважати безумовним аутсайдером на ринку наукоємної та високотехнологічної продукції, адже вона займає на цьому ринку положення, яке притаманне багатьом країнам світу, хоча при цьому істотно поступається лідерам світової економіки і тенденцій до покращення